

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ๘ สถิตในดวงใจปวงประชา

บทความพิเศษ

กฤตติยา ตันติกุล
กองประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ทหาร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
E-mail: Kritiya.tan@gmail.com

เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ สำนักพระราชวังได้ออกประกาศ ฉบับที่ ๓๘ เกี่ยวกับพระอาการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ประทับรักษาพระอาการ ณ โรงพยาบาลศิริราช ในขณะที่เดียวกันได้มีกระแสข่าวที่น่าหวั่นใจออกมาเป็นระลอก กระทั่งเกิดปรากฏการณ์โซเชียลมีเดีย ประชาชนชาวไทยพร้อมใจกันเปลี่ยนภาพเป็นสีชมพู กับข้อความ “เรารักในหลวง” นอกจากนี้ประชาชนทั่วไป และหน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดกิจกรรมสวดมนต์บทโพชฌังคปริตรแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทั้งนี้ ณ บริเวณโรงพยาบาลศิริราชคลาคล่ำไปด้วยประชาชนเป็นจำนวนมากได้ปักหลักสวดมนต์และเปล่งเสียง “ทรงพระเจริญ” ร่วมกัน ด้วยหวังให้พระอาการของพระองค์หายดี จนกระทั่งช่วงบ่ายของวันที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ บรรยากาศของกรุงเทพฯ เมืองฟ้าอมร ที่เคยเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยผู้คน และรถรา ปรากฏว่าบ่ายวันนั้นกลับเงียบงัน ผิดปกติ ผู้คนคล้ายกับจิตใจไม่อยู่กับตัวมีความเศร้าหมอง ซึ่งยังคงความกังวลเกี่ยวกับพระอาการของพระองค์ ท่าน บวกกับข่าวที่แว่วออกมาให้ได้ยินในช่วงนั้น เสมือนช่วงเวลาที่ต้องทะเลเงียบสงบไร้คลื่นลมมรสุมสงบเงียบ

ไร้สรรพสำเนียงใด หลังจากนั้นไม่นานก็จะมีคลื่นมรสุมขนาดใหญ่เข้าถาโถมขึ้นสู่ผืนแผ่นดินอันงดงาม

และช่วงเวลาที่คนไทยไม่ยอมให้เกิดขึ้นก็มาถึง เวลา ๑๙.๐๐ น. วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ โจรทัตสนรุมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศภาพที่ปรากฏแก่สายตาชาวไทยทั่วประเทศ คือ “สีดำ” นั้นก็เพียงพอแล้วที่จะทำให้หัวใจได้ดำดิ่งลงสู่จุดที่มีมิติที่สุดในชีวิต เมื่อประกาศสำนักพระราชวังได้ออกแถลงการณ์และตามด้วยแถลงการณ์ของ ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศว่า “*พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศร รามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคตแล้ว*” ด้วยดวงตาแดงก่ำ แต่ด้วยหน้าที่อันเป็นหลักของชาติ ไม่สามารถแสดงความอ่อนแอออกมาให้ประชาชนได้เห็น และเป็นที่น่าอนแล้ววาคานไทยทุกคนได้สูญเสียองค์พระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักและเทิดทูนยิ่งไปแล้ว รวากับหัวใจของคนไทยได้หายไปพร้อมกับการสวรรคตของพระองค์ บรรยากาศในประเทศไทยเต็มไปด้วยเสียงร่ำไห้ปริ่มว่าจะขาดใจ

บรรยากาศในช่วงคืนวันที่ ๑๓ ปรากฏเหตุอัศจรรย์ เป็นหมอกปกคลุมบริเวณท้องฟ้าเหนือพระบรมมหาราชวัง ลักษณะคล้ายกับ “หมอกธมฺเกตุ” ตามพระราชพงศาวดาร ที่กล่าวถึงหมอกที่จะปรากฏหลังจากพระเจ้าแผ่นดินเสด็จ สวรรคต ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์

ศาสตราจารย์ล้อม เพ็งแก้ว อธิบายว่า หมอกธมฺเกตุ หมายถึง บรรยากาศที่เสียบสงบ ไร้แดด ปกคลุมไปด้วยหมอกควัน เหตุการณ์เช่นเคยเกิดขึ้นเมื่อครั้งสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง เสด็จสวรรคต นับเป็นคำคืนแห่งความวิปโยคสูญเสีย ครั้งยิ่งใหญ่ของชาวไทยอย่างที่สุด

ปรากฏการณ์หมอกปกคลุมบริเวณท้องฟ้าเหนือพระบรมมหาราชวัง เชื่อว่าเป็นหมอกธมฺเกตุ

ด้วยพระองค์ทรงตรากตราปฏิบัติพระราชกรณียกิจ มาตลอดระยะเวลากว่า ๗๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๐ พระพลานามัยของพระองค์ไม่ทรงสมบูรณ์นัก เนื่องจากการติดเชื้อโมโคพลาสมาจากถิ่นทุรกันดารทางภาคเหนือ ทำให้พระองค์ต้องเข้ารับการผ่าตัดใหญ่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ เกิดพระอาการพระวรกายข้างขวาอ่อนแรงจากภาวะขาด พระโลหิตไปเลี้ยงพระสมองด้านซ้าย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีพระอาการติดเชื้อในพระปัสสาวะ (ปอด) และเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๖ มีพระอาการพระชานู (เฝ้า) ทั้งสองข้างอักเสบ จนคณะแพทย์ต้องขอให้ทรงงดเว้นพระราชกรณียกิจ

กระนั้นพระองค์ก็ยังคงทรงงานอยู่ตลอด จนกระทั่งใน พ.ศ. ๒๕๕๗ พระองค์มีพระอาการไม่คงที่มีพระปรอท (ไข้) ระบบ หายพระทัยและความดันพระโลหิตไม่เป็นปกติ จึงต้องเข้ารับการ รักษาที่โรงพยาบาลศิริราชบ่อยครั้ง และสุดท้าย เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงมีแถลงการณ์สำนักพระราชวังว่า พระองค์เสด็จสวรรคตด้วยพระอาการสงบ เมื่อเวลา ๑๕.๕๒ น. สิริพระชนมพรรษา ๘๙ พรรษา ทรงครองราชสมบัติได้ ๗๐ ปี ซึ่งนับว่าเป็นพระมหากษัตริย์ที่ครองราชย์ยาวนาน ที่สุดในโลก

วันศุกร์ที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ นับเป็นอีกวันหนึ่งที่ต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ ด้วยเป็นวันที่ทั้งประชาชนชาวไทยและต่างชาติต่างเดินทางหลั่งไหลเข้ามายังบริเวณท้องสนามหลวง สะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้า โรงพยาบาลศิริราช และตลอดเส้นทางของการเคลื่อนพระบรมศพ ปรากฏภาพฝูงชนแต่งกายด้วยชุดสีดำ มองไปทางไหน

ก็ยังคงเห็นแต่คลื่นมหาชนสีดำตลอดเส้นทาง เมื่อขบวนพระบรมศพเคลื่อนออกจากโรงพยาบาลศิริราช เป็นการตอกย้ำหัวใจอันบอบช้ำของชาวไทยอีกครั้งว่าพระองค์เสด็จสู่สวรรคาลัยแล้ว ขบวนรถอัญเชิญพระบรมศพเรียบง่าย แต่จิตใจอันภักดีและเคารพรักของปวงชนชาวไทยนั้นยิ่งใหญ่อย่างที่สุด

ขบวนรถอัญเชิญพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ไปยังพระบรมมหาราชวัง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า ด้วยพระองค์ทรงรักและทุ่มเทพระราชกรณียกิจปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของพระองค์ท่านให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน โครงการในพระราชดำริเกิดขึ้นหลากหลายด้านครอบคลุมทุกพื้นที่ของแผ่นดินไทย ดุจสายฝนชุ่มฉ่ำที่หลังรดลงมาบนผืนแผ่นดินที่แห้งแล้ง ยังผลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ตามคำกล่าวที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” เป็นสิ่งที่ประจักษ์ในรัชสมัย

ของพระองค์ พระองค์จึงทรงเป็นที่รักและเคารพยิ่งของปวงชนชาวไทย นอกจากพระองค์จะทรงเป็นที่รักของประชาชนแล้ว พระองค์ยังทรงเป็นที่รักและเทิดทูนของเหล่าทหารกล้าทั้งปวง ด้วยทรงเป็น “จอมทัพไทย” ซึ่งเป็นพระยศสูงสุดแห่งกองทัพทั้งสามเหล่า ทรงเป็นเกียรติศักดิ์สูงสุดและทรงเป็นหลักนำชัยของกองทัพแห่งแผ่นดิน ที่มีได้ปรากฏเพียงลายลักษณ์อักษรเท่านั้น หากแต่ทรงเป็นที่รักและเทิดทูนประทับใจของทหารทุกผู้ทุกนาย

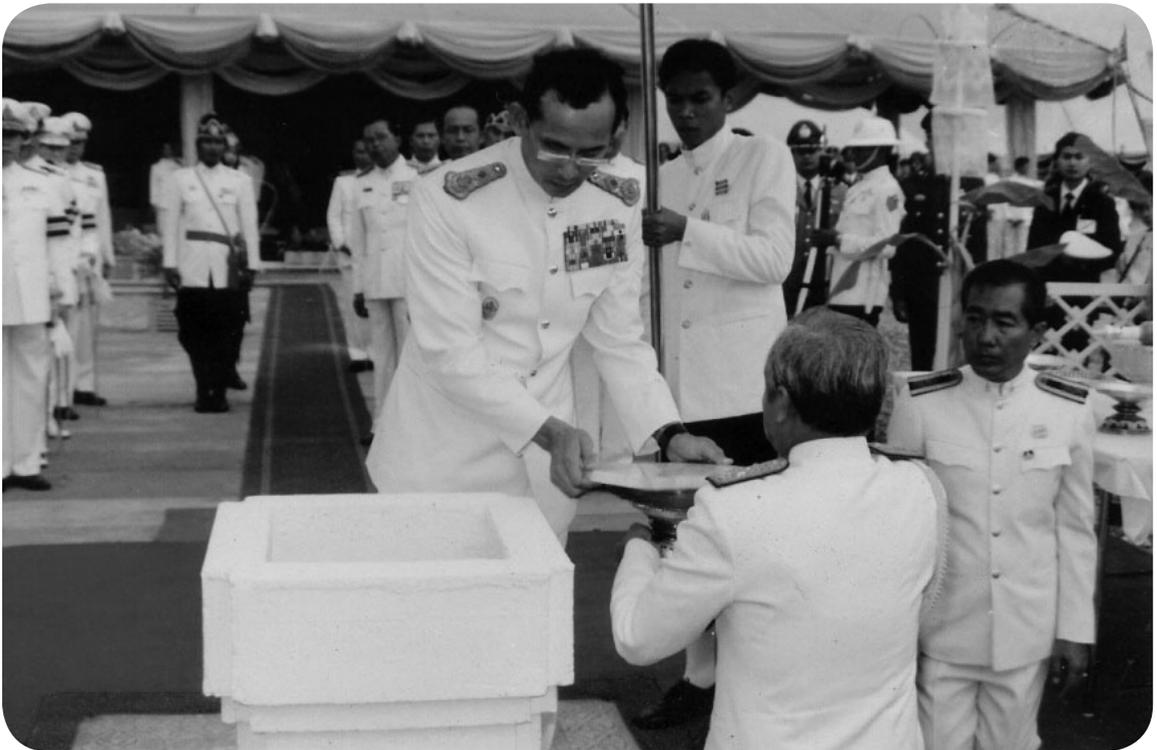

ตลอดระยะเวลากว่า ๗๐ ปี นับตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๘๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นเสวยราชย์ ในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาแห่งความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ความคิดทางการเมือง เป็นช่วงที่บ้านเมืองเกิดความสับสนวุ่นวาย และขาดความมั่นคงเป็นอย่างยิ่ง มีผู้ก่อการร้ายในพื้นที่ต่าง ๆ สูญเสียชีวิตประชาชน และทหารกล้าไปไม่น้อยเพื่อดำรงความสงบสุขของชาติบ้านเมือง พระองค์ทรงเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจอันแข็งแกร่งของเหล่าทหารผู้เสียสละ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนทหารในพื้นที่ปฏิบัติการที่เสี่ยงอันตราย พระองค์ทรงไม่หวั่นเกรงต่อภัยอันตรายทั้งปวง

ด้วยทรงต้องการพระราชทานขวัญและกำลังใจให้แก่ทหารผู้ปฏิบัติหน้าที่ ทำให้เหล่าทหารต่างพากันซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ มีกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจเพื่อชาติ จนสามารถนำพาประเทศผ่านพ้นความขัดแย้งมาได้ ด้วยน้ำพระราชหฤทัยอันกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ด้วยพระเมตตาที่พระราชทานความช่วยเหลือแก่ทหารผู้สูญเสีย และครอบครัวทหารที่เสียชีวิต นอกจากนี้ พระองค์ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริ “ยุทธศาสตร์พัฒนา” ช่วยคลี่คลายความรุนแรงจากการก่อการร้ายภายในประเทศจนสงบลง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินไปยังพื้นที่สมรภูมิ เพื่อพระราชทานขวัญ และกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ โดยมีได้หวั่นเกรงต่อภัยอันตรายทั้งปวง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์

สถานที่ซึ่งเป็นที่ประจักษ์พยานแห่งพระมหากรุณาธิคุณต่อเหล่าผู้กล้าที่เสียสละชีวิตเพื่อปกป้องประเทศชาติ ซึ่งปัจจุบันยังคงตั้งตระหง่านโดดเด่นเป็นสง่าให้ผู้คนได้ชื่นชมและระลึกถึงวีรกรรมอันน่าเชิดชู นั่นก็คือ

“อนุสรณ์สถานแห่งชาติ” ซึ่งเป็นนามที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานให้ และเมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๖ พระองค์เสด็จฯ ทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ จากนั้นกองบัญชาการกองทัพไทย (กองบัญชาการ

ทหารสูงสุด) จึงได้เริ่มก่อสร้างเรื่อยมา จนเมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๘ เกิดสภาวะเศรษฐกิจฝืดเคือง ส่งผลกระทบถึงงบประมาณในการก่อสร้าง ทำให้การก่อสร้างอนุสรณ์สถานแห่งชาติชะงักไป จนกระทั่งพุทธศักราช ๒๕๓๒ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชกระแสถึงการดำเนินงานก่อสร้างอนุสรณ์สถานแห่งชาติ ผ่านมาทางสำนักพระราชวัง และทางสำนักพระราชวังได้ทำหนังสือขอทราบผลการก่อสร้างอนุสรณ์สถานแห่งชาติ

มาทางกองบัญชาการทหารสูงสุด ด้วยทรงมีความห่วงใยและเอาพระทัยใส่ เนื่องด้วยพระองค์ทรงเล็งเห็นความสำคัญของอนุสรณ์สถานแห่งชาติ ซึ่งเป็นสถานที่เชิดชูเกียรติเหล่าผู้กล้าหาญที่ได้พลีชีพตนเป็นราชพลีในการป้องกันประเทศชาติ ให้ชาวไทยไม่หลงลืมบุคคลเหล่านี้ ด้วยเหตุนี้ทางกองบัญชาการทหารสูงสุดได้รับการจัดสรรงบประมาณและเร่งรัดการก่อสร้างอนุสรณ์สถานแห่งชาติจนแล้วเสร็จ

ก่อนหน้าการเปิดอนุสรณ์สถานแห่งชาติ พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (ขณะดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร) เสด็จฯ แทนพระองค์เป็นประธานในพิธีเททองหล่อพระบรมรูปมหาราช ๙ พระองค์ เพื่อประดิษฐาน ณ อนุสรณ์สถาน

แห่งชาติ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทอดพระเนตรอนุสรณ์สถานแห่งชาติ ทรงมีพระราชดำริแนะนำเกี่ยวกับการจัดแสดงเนื้อหา ต้องตรงกับความจริง และมีหลักฐานอ้างอิงได้ โดยเน้นเรื่องความรักชาติ และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เพื่อประโยชน์แก่อนุชนรุ่นหลัง

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (ขณะดำรงพระอิสริยยศ เป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร) เสด็จฯ แทนพระองค์เป็นประธานในพิธีเททองหล่อพระบรมรูปมหาราช ๙ พระองค์ (ด้านขวา) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เยี่ยมอนุสรณ์สถานแห่งชาติ

เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๗ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานพิธีเปิดอนุสรณ์สถานแห่งชาติและเททองหล่อพระไพรีพินาศ ภปร. กระนั้นพระองค์ก็ยังคงทรงมีพระมหากรุณาธิคุณให้แก่อนุสรณ์สถานตลอดระยะเวลา กว่า ๒๐ ปี ต่อมาพระองค์ทรงพระราชทานฉลองพระองค์

เครื่องแบบทหาร ๓ เหล่าทัพ พร้อมพระมาลาและฉลองพระบาทครบชุดที่ทรงใช้ระหว่างบำเพ็ญพระราชกรณียกิจแต่ละวาระ จำนวน ๕ ชุด โดยพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้กองทัพไทยยืมจัดแสดง นับเป็นวัตถุพินิจภัณฑที่ทรงคุณค่าอย่างหาที่สุดมิได้ในที่นี้ พระมหากรุณาธิคุณและสิริมงคลยิ่งต่ออนุสรณ์สถานแห่งชาติและผู้เข้าชม

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน อนุสรณ์สถานแห่งชาติได้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติจอมทัพไทย บริเวณชั้น ๒ ของอาคารประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ทหาร เพื่อเทิดพระเกียรติและเผยแพร่พระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ทรงพระราชทานให้แก่เหล่าทหารและพสกนิกรชาวไทย โดยภายในจัดแสดงพระราชประวัติ พระอัจฉริยภาพด้านต่าง ๆ

พระราชกรณียกิจทางการทหาร โครงการพระราชดำริ และที่สำคัญมีการจัดแสดงฉลองพระองค์ ๕ ชุด ดังที่กล่าวมาแล้ว นับเป็นโอกาสที่ชาวไทยจะได้เรียนรู้และรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอันไพศาล เทนือสิ่งอื่นใดสิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่พระองค์ท่านทรงมอบให้แก่ชาวไทยทั้งปวงนั้นคือ แนวทางการดำรงชีวิต หลักการทรงงาน ซึ่งเป็นแนวทางที่จะนำชีวิตไปสู่ความสุขที่เที่ยงแท้และยั่งยืน

ตราบถึงทุกวันนี้ น้ำตาแห่งความโศกเศร้าก็ยังคง
หลังไหล แต่เรากลับได้เห็นความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกัน
ของคนไทยอีกครั้ง ราวกับคลื่นมรสุมได้ถาโถมจนแผ่นดิน
แต่ด้วยมรสุมครั้งนี้ทุกคนช่วยกันฟื้นฟูให้แผ่นดินนี้กลับมา

สวยงามดังเดิม ดังสังขรณ์ของชีวิตที่ว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย
เป็นของธรรมชาติ แต่สิ่งที่จะยังคงอยู่ คือ คุณงามความดี
และพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อปวงชนชาวไทยจะสถิต
อยู่บนแผ่นดินนี้ตราบนิจนิรันดร์

ชาวไทยทุกคนจะผ่านเหตุการณ์ครั้งนี้ไปได้ เพียง
แค่เราจับมือกันไว้ให้แน่น และร่วมก้าวเดินไปพร้อม ๆ
กันอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสานต่อพระราชปณิธานและแนว
พระราชดำริของพระองค์ท่านด้วยความรักและสามัคคี

ตั้งพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร
สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

“ข้าพเจ้าจึงปรารถนาอย่างยิ่งที่จะเห็นชาวไทยมีความสุขถ้วนหน้ากันด้วยการให้
คือ ให้ความรัก ความเมตตาแก่กัน ให้น้ำใจไมตรีกัน ให้อภัยไม่ถือโทษโกรธเคืองกัน
ให้การสงเคราะห์อนุเคราะห์กัน โดยมุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน ด้วยความบริสุทธิ์และจริงใจ...”

พระราชดำรัส

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช